

คู่มือ

การสำรวจภาวะการผลิตสินค้าเกษตร
แบบเร่งด่วน วิธี RRA
(Rural Rapid Appraisal)

ส่วนสารสนเทศการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 1

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

สารบัญ

	หน้า
1. หลักการและเหตุผล	1
2. วัตถุประสงค์	1
3. งานที่จะปฏิบัติและปริมาณงาน	1
4. ช่วงเวลาการปฏิบัติงานภาคสนาม	2 - 4
5. สินค้าเกษตรที่สำรวจ	4
6. ผลที่คาดว่าจะได้รับ	5
7. เครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้	5 - 6
8. คำนิยาม	6 - 8
9. ขั้นตอนการปฏิบัติงาน	8 - 11
ภาคผนวก	12 - 15

1. หลักการและเหตุผล

เป็นวิธีการสำรวจภาวะการผลิตสินค้าเกษตรโดยวิธี Round Survey เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์สถานการณ์การผลิตสินค้าเกษตรให้ถูกต้องแม่นยำ โดยนำมาใช้อธิบายทิศทางการเพิ่มขึ้น หรือลดลงของเนื้อที่เพาะปลูก/เนื้อที่ให้ผล และผลผลิตต่อไร่ รวมทั้งเหตุผลและสภาพการผลิตต่างๆ ที่มีแหล่งอ้างอิง (จุดสังเกตที่เป็นแหล่งผลิตที่สำคัญ) ที่แน่นอนอย่างเป็นระบบ เพื่อใช้ประโยชน์ในการติดตามสถานการณ์การผลิตอย่างต่อเนื่อง ซึ่งได้มีการกำหนดเส้นทางสำรวจ และพื้นที่จุดบริเวณสังเกตที่จะต้องตรวจสอบเป็นประจำ เพื่อเปรียบเทียบสภาพการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในการสำรวจภาวะการผลิตสินค้าเกษตรที่สำคัญอย่างมีระบบ มีแหล่งอ้างอิงข้อมูล และเครือข่ายผู้ให้ข้อมูลที่แน่นอน

2.2 เพื่อให้ได้ข้อมูลสถานการณ์การผลิตสินค้าเกษตร ระดับจังหวัด มาใช้ประกอบการวิเคราะห์ผลการพยากรณ์ และผลการสำรวจให้เป็นข้อมูลที่น่าเชื่อถือ และเป็นที่ยอมรับ

3. งานที่จะปฏิบัติและปริมาณงาน

กำหนดเส้นทางสำรวจและกำหนดพื้นที่บริเวณจุดสังเกตภาวะการผลิต เพื่อติดตามตรวจสอบเป็นประจำอย่างมีระบบ

3.1 สินค้าพืช สำรวจ 6 หมู่บ้าน/สินค้า/จังหวัด

1) สอบถามสถานการณ์ภาพรวมของสินค้าเป้าหมายระดับหมู่บ้านหรือมากกว่าระดับหมู่บ้านขึ้นไป จากผู้ใหญ่บ้านหรือผู้รู้ จำนวน 1 รายต่อหมู่บ้าน สำรวจทั้งหมด 6 หมู่บ้าน

2) สอบถามสถานการณ์ของสินค้าเป้าหมายระดับเกษตรกร จากเกษตรกรรายย่อย จำนวนอย่างน้อย 4 รายต่อหมู่บ้าน สำรวจทั้งหมด 3 หมู่บ้าน ในข้อ 1)

3.2 สินค้าปศุสัตว์/ประมง สำรวจ 4 หมู่บ้าน/สินค้า/จังหวัด

สอบถามสถานการณ์ของสินค้าเป้าหมายระดับเกษตรกรหรือมากกว่าระดับเกษตรกร จากเกษตรกรรายย่อยหรือผู้ประกอบการ จำนวนอย่างน้อย 2 รายต่อหมู่บ้าน สำรวจทั้งหมด 4 หมู่บ้าน

4. ช่วงเวลาการปฏิบัติงานภาคสนาม

คาดว่าจะได้ข้อมูลจากจุดสำรวจ ดังนี้

4.1 เดือนตุลาคม ถึงเดือนธันวาคม 2568 ต้องการทราบข้อมูลสถานการณ์การผลิตในช่วงต่างๆ ดังนี้

การเพาะปลูก เช่น ข้าวนาปรัง ปี 2569 ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์รุ่น 2 ถั่วเหลืองรุ่น 2 กระเทียม หอมแดง หอมหัวใหญ่ มันฝรั่ง ปีเพาะปลูก 2568/69

การเก็บเกี่ยว หรือข้อมูลสุดท้ายของเนื้อที่เพาะปลูก เนื้อที่เก็บเกี่ยว และผลผลิตบางสินค้า ได้แก่ ข้าวนาปี มันสำปะหลังโรงงาน ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ รุ่น 1 ถั่วเหลือง รุ่น 1 ปีเพาะปลูก 2568/69

ติดตามสถานการณ์การผลิตพืช คาดการณ์ล่วงหน้า ปี 2569 ได้แก่ ยางพารา สับปะรดปัตตาเวีย ปาล์มน้ำมัน และข้อมูลการติดดอกออกผล ปี 2569 ได้แก่ กาแฟ ลำไย ลิ้นจี่ เงาะ ทุเรียน มังคุด ลองกอง

ติดตามสถานการณ์การผลิตประมง คาดการณ์ล่วงหน้า ปี 2569 ได้แก่ ปลานิล ปลาดุก บั๊จจายต่างๆที่มีผลกระทบต่อน้ำที่เลี้ยง และผลผลิตต่อไร่

ติดตามสถานการณ์การผลิตปศุสัตว์ คาดการณ์ล่วงหน้า ปี 2569 ได้แก่ ไก่เนื้อ ไก่ไข่ โคเนื้อ โคนม สุกร บั๊จจายต่างๆที่มีผลกระทบต่อปริมาณการผลิต อัตราให้ไข่ อัตราให้นม จำนวนตัวที่ขาย จำนวนแม่พันธุ์ จำนวนตัว ณ วันที่ 1 ม.ค.ของปี

4.2 เดือนมกราคม ถึงมีนาคม 2569 ต้องการทราบข้อมูลสถานการณ์การผลิตในช่วงต่างๆดังนี้

การเพาะปลูก คาดการณ์การเพาะปลูก ปีเพาะปลูก 2569/70 : พืชไร่ที่สำคัญ เช่น ข้าวนาปี ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ถั่วเหลือง เป็นช่วงก่อนฤดูการเพาะปลูก ซึ่งต้องการทราบแนวโน้มเนื้อที่เพาะปลูกว่ามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นหรือลดลง ด้วยสาเหตุใด

การเก็บเกี่ยว หรือข้อมูลสุดท้ายของเนื้อที่เพาะปลูก เนื้อที่เก็บเกี่ยว และผลผลิตบางสินค้า ได้แก่ ข้าวนาปรัง มันสำปะหลัง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์รุ่น 2 ถั่วเหลือง

รุ่น 2 กระเทียม หอมแดง หอมหัวใหญ่ มันฝรั่ง กาแฟ ปีเพาะปลูก 2568/69 ติดตามปัจจัยต่างๆที่มีผลกระทบต่อผลผลิต เช่น สภาพอากาศ น้ำท่วม ภัยแล้ง โรคระบาด ศัตรูพืชระบาด

ติดตามสถานการณ์การผลิตพืช คาดการณ์ล่วงหน้า ปี 2569

ไม้ยืนต้น ปี 2569 ได้แก่ ยางพารา ปาล์มน้ำมัน และสับปะรดปัตตาเวีย ปี 2569 ติดตามปัจจัยต่างๆที่มีผลกระทบต่อผลผลิต เช่น จำนวนวันกรีดยาง ราคา สภาพอากาศ โรคระบาด ศัตรูพืชระบาด

ไม้ผล ปี 2569 ดูการออกดอกเทียบกับปีที่แล้วเพื่อประเมินผลผลิตต่อไร่ รวมทั้งดูสภาพอากาศว่ามีผลกระทบกับการออกดอกหรือไม่ เช่นทำให้ดอกร่วง ได้แก่ ลำไย ลิ้นจี่ ทุเรียน เงาะ มังคุด ลองกอง กาแฟ

ติดตามสถานการณ์การผลิตประมง คาดการณ์ล่วงหน้า ปี 2569 ได้แก่ ปลานิล ปลาดุก ปัจจัยต่างๆที่มีผลกระทบต่อเนื้อที่เลี้ยง และผลผลิตต่อไร่

ติดตามสถานการณ์การผลิตปศุสัตว์ คาดการณ์ล่วงหน้า ปี 2569 ได้แก่ ไก่เนื้อ ไก่ไข่ โคเนื้อ โคนม สุกร ปัจจัยต่างๆที่มีผลกระทบต่อปริมาณการผลิต อัตราให้ไข่ อัตราให้นม จำนวนตัวที่ขาย จำนวนแม่พันธุ์ จำนวนตัว ณ วันที่ 1 ม.ค.ของปี

4.3 เดือนเมษายน ถึงมิถุนายน 2569 ต้องการทราบข้อมูลสถานการณ์การผลิตในช่วงต่างๆดังนี้

การเพาะปลูก ข้าว พืชไร่ ปีเพาะปลูก 2569/70 ส่วนใหญ่กำลังเพาะปลูกและอยู่ในช่วงเจริญเติบโต เช่น ข้าวนาปี ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์รุ่น 1 ถั่วเหลือง รุ่น 1 มันสำปะหลังโรงงาน ปัจจัยต่างๆที่มีผลกระทบต่อผลผลิต

การเก็บเกี่ยว ปี 2569 ไม้ผล ยางพารา สับปะรดปัตตาเวีย ปาล์มน้ำมัน ข้าวนาปรัง ปัจจัยต่างๆที่มีผลกระทบต่อผลผลิต

ติดตามสถานการณ์การผลิตประมง ปี 2569 ได้แก่ ปลานิล ปลาดุก ปัจจัยต่างๆที่มีผลกระทบต่อผลผลิต เช่น ราคา โรคระบาด สถานการณ์โควิด-19 ความต้องการของตลาด มีผลต่ออัตราการปล่อยลูกพันธุ์เนื้อที่เลี้ยง หรือลดรอบการเลี้ยงหรือไม่

ติดตามสถานการณ์การผลิตปศุสัตว์ ปี 2569 ได้แก่ ไก่เนื้อ ไก่ไข่ โคเนื้อ ไก่ชน สุกร ปัจจัยต่างๆที่มีผลกระทบต่อปริมาณการผลิต อัตราให้ไข่ อัตราให้นม จำนวนตัวที่ขาย จำนวนแม่พันธุ์

4.4 เดือนกรกฎาคม ถึงกันยายน 2569 ต้องการทราบข้อมูลสถานการณ์การผลิตในช่วงต่างๆดังนี้

การเก็บเกี่ยว พืชไร่ส่วนใหญ่เริ่มเก็บเกี่ยว ปีเพาะปลูก 2569/70 ได้แก่ ข้าว นาปี ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์รุ่น 1 ถั่วเหลืองรุ่น 1 มันสำปะหลังโรงงาน และปี 2569 ได้แก่ ยางพารา สับปะรดปัตตาเวีย ปาล์มน้ำมัน กาแฟ

คาดการณ์การเพาะปลูก ปีเพาะปลูก 2569/70 ได้แก่ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์รุ่น 2 ถั่วเหลืองรุ่น 2 กระเทียม หอมแดง หอมหัวใหญ่ มันฝรั่ง ต้องการทราบแนวโน้มเนื้อที่เพาะปลูกว่ามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นหรือลดลง ด้วยสาเหตุใด

ติดตามสถานการณ์การผลิตประมง ปี 2569 ได้แก่ ปลานิล ปลาดุก ปัจจัยต่างๆที่มีผลกระทบต่อผลผลิต เช่น ราคา โรคระบาด ศัตรูพืชระบาด ความต้องการของตลาด มีผลต่ออัตราการปล่อยลูกพันธุ์เนื้อที่เลี้ยง หรือลดรอบการเลี้ยงหรือไม่

ติดตามสถานการณ์การผลิตปศุสัตว์ ปี 2569 ได้แก่ ไก่เนื้อ ไก่ไข่ โคเนื้อ ไก่ชน สุกร ปัจจัยต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อปริมาณการผลิต อัตราให้ไข่ อัตราให้นม จำนวนตัวที่ขาย จำนวนแม่พันธุ์

5. สินค้าเกษตรที่สำรวจ

พืชสำคัญที่จัดเก็บและรายงานข้อมูลเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศและพืชเศรษฐกิจสำคัญของท้องถิ่นแยกเป็น

5.1 ข้าวและพืชไร่ ได้แก่ ข้าวนาปี (ข้าวเจ้าหอมมะลิ ข้าวเจ้าปทุมธานี 1 ข้าวเจ้าอื่นๆ ข้าวเหนียว) ข้าวนาปรัง (ข้าวเจ้าปทุมธานี1 ข้าวเจ้าอื่นๆ ข้าวเหนียว) ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์รุ่น1 และรุ่น2 ถั่วเหลืองรุ่น1 และรุ่น2 มันสำปะหลังโรงงาน สับปะรดปัตตาเวีย กระเทียม หอมแดง หอมหัวใหญ่ มันฝรั่ง

5.2 ไม้ผลและไม้ยืนต้น ได้แก่ ยางพารา ปาล์มน้ำมัน มะพร้าวผลแก่ กาแฟ ลำไย ลิ้นจี่ ทุเรียน เงาะ มังคุด ลองกอง

5.3 สินค้าปศุสัตว์ ได้แก่ ไก่เนื้อ ไก่ไข่ โคเนื้อ ไก่ชน สุกร

5.4 สินค้าประมง ได้แก่ กุ้งขาวแวนนาไม กุ้งกุลาดำ ปลานิล ปลาดุก

6. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 มีเอกสารอ้างอิงแนวทางการปฏิบัติงานเพื่อเป็นฐานของการพัฒนาและปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

6.2 มีการสร้างเครือข่ายและแหล่งอ้างอิงข้อมูลที่สามารถตรวจสอบความถูกต้องได้ตลอดเวลา

6.3 ใช้ประกอบการอธิบายวิธีการได้มาของข้อมูลของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่มีหลักฐานอ้างอิง

6.4 ได้ข้อมูลการเปลี่ยนแปลงภาวะการผลิตตามช่วงเวลาที่เปลี่ยนไป

6.5 ได้ข้อมูลภาคพื้นดินซึ่งอาจประยุกต์กับภาพถ่ายดาวเทียม เพื่อการศึกษาการประมาณค่าการผลิตภาพรวมต่อไป

7. เครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้

7.1 แผนที่เส้นทางที่กำหนดจุดสำรวจในพื้นที่แหล่งผลิตที่สำคัญ

7.2 กล้องถ่ายรูป/สมาร์ทโฟน ที่สามารถถ่ายรูป

7.3 เครื่องเขียน

7.4 เครื่องคิดเลข

7.5 แบบสอบถาม ได้แก่

1) กลุ่มสินค้าพืช

- แบบภาพแปลงที่ดินจุดสังเกตและรายชื่อเกษตรกร (ภ.01) (สำหรับพืชไร่/พืชผัก/ไม้ผลไม้ยืนต้น)

- แบบภาพแปลงที่ดินจุดสังเกตและรายชื่อเกษตรกร (ภ.01.1) (สำหรับมันสำปะหลังโรงงาน)

- แบบรายงานภาวะการผลิตข้าว/พืชไร่/พืชผัก (ภ.01-1)

- แบบรายงานภาวะการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (ภ.01-2)

- แบบรายงานภาวะการผลิตมันสำปะหลังโรงงาน (ภ.01-3)

- แบบรายงานภาวะการผลิตสับปะรดปัตตาเวีย (ภ.01-4)

- แบบรายงานภาวะการผลิตไม้ผล/ไม้ยืนต้น (ภ.01-5)

2) กลุ่มสินค้าประมง

- แบบภาพแปลงที่ดินจุดสังเกตและรายชื่อเกษตรกร (ภ.02) (สำหรับ
ประมง)

- แบบรายงานภาวะการผลิตประมง (ภ.02-1)

3) กลุ่มสินค้าปศุสัตว์

- แบบภาพแปลงที่ดินจุดสังเกตและรายชื่อเกษตรกร (ภ.03) (สำหรับปศุ
สัตว์)

- แบบรายงานภาวะการผลิตสุกร (ภ.03-1)

- แบบรายงานภาวะการผลิตโคเนื้อ (ภ.03-2)

- แบบรายงานภาวะการผลิตโคนม (ภ.03-3)

- แบบรายงานภาวะการผลิตไก่เนื้อ (ภ.03-4)

- แบบรายงานภาวะการผลิตไก่ไข่ (ภ.03-5)

8. คำนิยาม

8.1 จุดสังเกต หมายถึง บริเวณที่จัดเก็บข้อมูลการเปลี่ยนแปลงของภาวะการผลิตสินค้าเกษตร การกำหนดจุดบริเวณสังเกตนี้ จะเลือกพื้นที่ที่มีขนาดใหญ่ให้เพียงพอต่อการสังเกตเห็นการเปลี่ยนแปลงได้ง่าย โดยกำหนดให้ ที่นาหรือที่ไร่ ประมาณ 100 ไร่ ที่ไม้ผลหรือไม้ยืนต้น ประมาณ 50 ไร่ ที่สวนผัก ประมาณ 20 ไร่ กรณี พืช ให้เลือกแหล่งผลิตที่สำคัญของแต่ละสินค้า ซึ่งเลือกอำเภอ ตำบล ที่ปลูกพืชชนิดนั้นๆมากที่สุดอันดับ 1 – 6 (ดูจากกรอบตัวอย่าง และ Area Frame) ส่วนปศุสัตว์ให้เลือกตามรายชื่อเกษตรกร หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ ที่ผลิตสินค้านั้น ๆ เรียงมากที่สุดอันดับ 1- 4 (ดูจากกรอบตัวอย่าง) ให้เป็นบริเวณที่ตั้งจุดสังเกต ถ้าพื้นที่การผลิตเรียงชิดติดกันมองด้วยสายตากรอบกลุ่มในครั้งเดียวหรือมีสถานอ้างอิง เช่น ถนน แม่น้ำ ภูเขา ก็จะเป็นประโยชน์สะดวกต่อการเปลี่ยนแปลงในแต่ละช่วงเวลา เมื่อกำหนดจุดบริเวณสังเกตแล้วทำแผนที่กำหนดไว้ให้ชัดเจน เช่น ถนน ทางเดิน สัญลักษณ์ที่เห็นได้ชัดในบริเวณพื้นที่จุดสังเกตเพื่อง่ายต่อการดำเนินงานในครั้งต่อไป ซึ่งทำให้สามารถพิจารณาเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ระหว่างช่วงเวลาต่างๆ ว่ามีทิศทางการผลิตเป็นอย่างไร

8.2 พื้นที่จุดสังเกต หมายถึง พื้นที่ที่มีอาณาเขตชัดเจนใช้จัดเก็บข้อมูลเป็นประจำ

8.3 เกษตรกร/เจ้าของกิจการ หมายถึง เกษตรกรที่ถือครองที่ดินที่ประกอบ การเกษตรบนพื้นที่บริเวณจุดสังเกตหรือในหมู่บ้านตัวอย่าง หรือบุคคลที่จะสอบถาม ข้อมูลการผลิตที่อยู่ในบริเวณจุดสังเกต หรือเกษตรกรที่ทำการเกษตรสินค้าอื่นๆที่อยู่ใน บริเวณที่จะใช้กำหนดเป็นจุดสังเกตการเปลี่ยนแปลง ซึ่งเจ้าหน้าที่ควรจะสอบถามให้ ได้มากที่สุดโดยสอบถามข้อมูลเป็นรายครัวเรือน

8.4 ผู้รู้ หมายถึง เกษตรกร ผู้ใหญ่บ้าน เจ้าหน้าที่รัฐ (เกษตรตำบล เกษตร อำเภอก หรือเกษตรจังหวัด) พ่อค้า ที่สามารถสอบถามภาพรวมของข้อมูลการผลิตที่ ครอบคลุมในบริเวณจุดสังเกต ซึ่งเจ้าหน้าที่ควรจะสอบถามให้มากที่สุดโดยสอบถาม **ข้อมูล ระดับหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ หรือจังหวัด**

8.5 ที่นา หมายถึง ที่ดินที่ใช้ในการเพาะปลูกข้าว และรวมบางส่วนที่อยู่ในนาข้าว เช่น คันนา จอมปลวก โดยให้รวมเนื้อที่สิ่งปลูกสร้าง (ถ้ามี) และรวมถึงการใช้นาข้าว ปลูกพืชอื่น หลังฤดูการปลูกข้าว

8.6 ที่พืชไร่ หมายถึง ที่ดินที่น้ำไม่ท่วมขังส่วนใหญ่เป็นที่ดอน มักใช้ในการ เพาะปลูกพืชไร่ เช่น ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ มันสำปะหลัง ถั่วต่าง ๆ ฯลฯ โดยให้รวมเนื้อที่สิ่ง ปลูกสร้าง (ถ้ามี) และรวมถึงที่ปลูกข้าวไร่ด้วย

8.7 ที่ไม้ผล หมายถึง ที่ดินที่ใช้ในการปลูกไม้ผล เช่น ลำไย ลิ้นจี่ ทุเรียน ส้ม เงาะ มะพร้าวผลแก่ ฯลฯ โดยให้รวมเนื้อที่สิ่งปลูกสร้างและเนื้อที่ร่องสวนเข้าไปด้วย (ถ้ามี)

8.8 ที่ไม้ยืนต้น หมายถึง ที่ดินที่ใช้ในการปลูกไม้ยืนต้น เช่น ปาล์มน้ำมัน ยางพารา ฯลฯ โดยให้รวมเนื้อที่สิ่งปลูกสร้างเข้าไปด้วย (ถ้ามี)

8.9 ที่สวนผัก หมายถึง ที่ดินที่ใช้ในการปลูกพืชผัก เช่น พริก ผักชี แตงกวา ผักกาด ฯลฯ โดยให้รวมเนื้อที่ร่องสวนเข้าไปด้วย (ถ้ามี)

8.10 ที่ไม้ดอก/ไม้ประดับ หมายถึง ที่ดินที่ใช้ในการปลูกไม้ดอก/ไม้ประดับ เช่น กุหลาบ กล้วยไม้ จำปี มะลิ ฯลฯ โดยให้รวมเนื้อที่ร่องสวนเข้าไปด้วย (ถ้ามี)

8.11 ที่เลี้ยงสัตว์น้ำ (หรือหน่วยเลี้ยงสัตว์น้ำ) หมายถึง บ่อ กระชัง นา ร่องสวน คอก หรือที่ที่ใช้เลี้ยงสัตว์น้ำลักษณะอื่นใด ไม่ว่าจะอยู่ในที่ดินของเอกชน หรือในที่ดินสาธารณะสมบัติของแผ่นดิน หรือในที่จับสัตว์น้ำใด ๆ ที่ผู้ขุด ผู้สร้าง ผู้จัดทำ เจ้าของ หรือผู้ครอบครองมีความมุ่งหมายโดยตรงที่จะใช้ทำการเลี้ยงสัตว์น้ำ

8.12 ครัวเรือนผู้เลี้ยงปศุสัตว์ หมายถึง ครัวเรือนเกษตรกรที่เลี้ยงปศุสัตว์ชนิดนั้นๆ โดยครัวเรือนหนึ่งอาจขึ้นทะเบียนผู้เลี้ยงปศุสัตว์ได้หลายฟาร์ม

8.13 เนื้อที่เพาะปลูก หมายถึง ขนาดเนื้อที่ดินที่ทำการเพาะปลูกพืชที่กำหนดในปีเพาะปลูกนั้นๆ ทั้งนี้ไม่รวมเนื้อที่ที่ไม่สามารถเพาะปลูกได้ในบริเวณเดียวกันขนาดตั้งแต่ 25 ตารางวาขึ้นไป หรือหลายบริเวณรวมกันตั้งแต่ 50 ตารางวาขึ้นไป

8.14 เนื้อที่ยืนต้น หมายถึง ขนาดเนื้อที่ดินไม้ผลไม้อยืนต้นของที่ยืนต้นอยู่ทั้งหมด ณ วันที่ 1 มกราคมของปีการผลิตนั้น ยกเว้น กาแฟ หมายถึง ขนาดเนื้อที่ดินที่กาแฟยืนต้นอยู่ทั้งหมด ณ วันที่ 1 ตุลาคม ของปีก่อนหน้า

8.15 เนื้อที่ให้ผลผลิต หมายถึง ขนาดเนื้อที่ดินไม้ผลไม้อยืนต้นของที่ยืนต้นอยู่ทั้งหมดในรอบปีการผลิต รวมทั้งที่เคยให้ผลผลิตมาแล้วแต่ในรอบปีการผลิตจะมีการเก็บผลผลิตหรือไม่ก็ตาม

8.16 จำนวนต้นทั้งหมด หมายถึง จำนวนต้นของไม้ผลไม้อยืนต้นชนิดใดชนิดหนึ่งที่ยืนต้นอยู่ทั้งหมดในรอบปี แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

1 จำนวนต้นที่ยังไม่ให้ผลผลิต หมายถึง จำนวนต้นของไม้ผลไม้อยืนต้นที่ปลูกจนถึงก่อนเก็บผลผลิตได้เป็นครั้งแรก

2 จำนวนต้นที่ให้ผลผลิต หมายถึง จำนวนต้นของไม้ผลไม้อยืนต้นของที่ยืนต้นอยู่ทั้งหมดในรอบปีการผลิต รวมทั้งที่เคยให้ผลผลิตมาแล้วแต่ในรอบปีการผลิตจะมีการเก็บผลผลิตหรือไม่ก็ตาม

8.17) ผลผลิตของพืช หมายถึง ผลผลิตทั้งหมดที่เกษตรกรเก็บเกี่ยวในรอบปีตามชนิดสินค้า

9. ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

9.1 การเลือกตัวอย่างและแหล่งผลิตที่สำคัญ

1) การเลือกแหล่งผลิตสินค้าพืช

ข้อมูลสถานการณ์การผลิตจากการสำรวจภาวะการผลิตแบบเร่งด่วน สินค้าพืช (Rural Rapid Appraisal: RRA) ในพื้นที่ที่เป็นแหล่งผลิตที่สำคัญ ใช้แผนแบบการสุ่มตัวอย่าง (Sampling Design) โดยไม่ใช้ความน่าจะเป็น แบบ 4 ขั้นตอน

ขั้นตอนที่ 1 เลือกอำเภอตัวอย่าง 2-4 อำเภอต่อจังหวัดต่อสินค้าที่มีเนื้อที่เพาะปลูกหรือเนื้อที่ยืนต้นมากที่สุด จากกรอบตัวอย่าง

ขั้นตอนที่ 2 เลือก 6 ตำบลตัวอย่างต่อจังหวัดต่อสินค้าที่มีเนื้อที่เพาะปลูกหรือเนื้อที่ยืนต้นมากที่สุด จากกรอบตัวอย่าง (จำนวน 1 – 3 ตำบลต่ออำเภอขึ้นอยู่กับจำนวนอำเภอที่เลือก)

ขั้นตอนที่ 3 เลือกหมู่บ้านตัวอย่างจำนวน 1 หมู่บ้านต่อตำบล รวม 6 หมู่บ้านต่อจังหวัดด้วยวิธีการเลือกหน่วยตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling Method) เพื่อสัมภาษณ์ผู้นำหมู่บ้าน/ผู้รู้ จำนวน 1 รายต่อหมู่บ้าน

ขั้นตอนที่ 4 เลือกเกษตรกรตัวอย่าง อย่างน้อย 4 รายต่อหมู่บ้านตัวอย่าง รวม 3 หมู่บ้าน จาก 6 หมู่บ้าน โดยเกษตรกรรวมไม่น้อยกว่า 12 รายต่อจังหวัด เพื่อสัมภาษณ์เกษตรกร โดยเลือกเกษตรกรด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง และเลือกเกษตรกรจากการสุ่มตัวอย่างแบบอ้างอิงด้วยบุคคลและผู้เชี่ยวชาญ (Snowball Sampling) หรือการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) โดยสุ่มเลือกตัวอย่างมา 1 คน ในหมู่บ้าน จากนั้นผู้ที่ได้รับการเลือกก็ทำการเสนอหรือคัดเลือกผู้คนที่มีความใกล้เคียงต่อไป

2) การเลือกแหล่งผลิตสินค้าประมงและปศุสัตว์

ข้อมูลสถานการณ์การผลิตจากการสำรวจภาวะการผลิตแบบเร่งด่วน สินค้าประมง (Rural Rapid Appraisal: RRA) ในพื้นที่ที่เป็นแหล่งผลิตที่สำคัญ ใช้แผนแบบการสุ่มตัวอย่าง (Sampling Design) โดยไม่ใช้ความน่าจะเป็น แบบ 4 ขั้นตอน

ขั้นตอนที่ 1 เลือกอำเภอตัวอย่าง 2 อำเภอต่อจังหวัดต่อสินค้าที่มีเนื้อที่เลี้ยงมากที่สุด จากกรอบตัวอย่าง

ขั้นตอนที่ 2 เลือก 1 ตำบลตัวอย่างต่ออำเภอต่อสินค้าที่มีเนื้อที่เลี้ยงมากที่สุด จากกรอบตัวอย่าง

ขั้นตอนที่ 3 เลือกหมู่บ้านตัวอย่างจำนวน 2 หมู่บ้านต่อตำบล รวม 4 หมู่บ้านต่อจังหวัดด้วยวิธีการเลือกหน่วยตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling Method)

ขั้นตอนที่ 4 เลือกเกษตรกรตัวอย่างมา 2 รายต่อหมู่บ้าน รวม 8 รายต่อจังหวัด เพื่อสัมภาษณ์เกษตรกร โดยเลือกเกษตรกรจากการสุ่มตัวอย่างแบบอ้างอิงด้วยบุคคลและผู้เชี่ยวชาญ (Snowball Sampling) หรือการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling)

ยกเว้น

กรณีที่ 1 หากหมู่บ้านที่เลือกหมู่บ้านใดหมู่บ้านหนึ่งมีเกษตรกรเพียง 1 ราย เลี้ยงปศุสัตว์หรือประมง

- ให้เพิ่มจำนวนเกษตรกรที่จะทำการสัมภาษณ์ในหมู่บ้านถัดไป ดังนั้นจำนวนตัวอย่างเกษตรกรในหมู่บ้านถัดไป **จะมีจำนวน 3 คน**

กรณีที่ 2 แหล่งผลิตหลัก ระดับ อำเภอ **มีเพียง 1 หมู่บ้าน** ที่มีเนื้อที่เลี้ยงประมงหรือมีการเลี้ยงปศุสัตว์

- ให้เลือกกลุ่มสัมภาษณ์เกษตรกร **จำนวน 4 ราย** ในหมู่บ้าน

กรณีที่ 3 แหล่งผลิตหลัก **มีเพียง 1 อำเภอ** เท่านั้น ที่มีเนื้อที่เลี้ยงประมงหรือมีการเลี้ยงปศุสัตว์ มากที่สุด

- ให้เลือกกลุ่มสัมภาษณ์เกษตรกร **จำนวน 4 ราย ในหมู่บ้านที่ 1** และให้เลือกกลุ่มสัมภาษณ์เกษตรกร **จำนวน 4 ราย ในหมู่บ้านที่ 2** ดังนั้นจะได้จำนวนตัวอย่างเกษตรกรทั้งหมด 8 ราย

(การเลือกตัวอย่างและแหล่งผลิตที่สำคัญของสินค้าพืช ประมง ปศุสัตว์ดูรายละเอียดได้ที่ภาคผนวก)

9.2 กำหนดเส้นทางการสำรวจ กำหนดเส้นทางให้ผ่าน ตำบล อำเภอ ที่เป็นแหล่งผลิตที่สำคัญของแต่ละสินค้า ซึ่งเส้นทางที่กำหนดจะขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของข้อมูลที่ต้องการ และความรู้ประสบการณ์มาประกอบการพิจารณา กำหนดเส้นทางโดยไม่ต้องเสียเวลาย้อนกลับหรือเสียเวลาการเดินทางน้อยที่สุด ซึ่งทำให้เห็นกิจกรรมการผลิตสินค้าเกษตรต่างๆที่สำคัญ

9.3 กำหนดขนาดจุดสังเกต การกำหนดจุดบริเวณสังเกตนี้ จะเลือกพื้นที่ที่มีขนาดใหญ่ให้เพียงพอต่อการสังเกตเห็นการเปลี่ยนแปลงได้ง่าย มีขอบเขตที่ชัดเจน โดยกำหนดให้ ที่นาหรือที่ไร่ประมาณ 100 ไร่ ที่ไม้ผลหรือไม้ยืนต้น ประมาณ 50 ไร่ ที่

สวนผัก ประมาณ 20 ไร่ กรณีที่จุดสังเกตนั้นต้องมีการสอบถามเกษตรกรเพิ่มเติมควรเลือกเกษตรกรที่มีแปลงที่ดินที่อยู่ในหมู่บ้านตัวอย่างที่ทำการสัมภาษณ์

9.4 สัมภาษณ์ผู้รู้หรือเกษตรกรที่ถือครองที่ดินในพื้นที่บริเวณจุดสังเกต
โดยเลือกใช้แบบสอบถาม ตามกลุ่มสินค้าที่ไปสำรวจ เช่น รายงานภาวะการผลิต ข้าว/พืชไร่/พืชผัก (ภ.01-1), แบบรายงานภาวะการผลิตสับปะรดปัตตาเวีย (ภ.01-4), รายงานภาวะการผลิต ไม้ผล/ไม้ยืนต้น (ภ.01-5), แบบรายงานภาวะการผลิต ประมง (ภ.02-1), แบบรายงานภาวะการผลิตไก่ไข่ (ภ.03-5) เป็นต้น

9.5 กำหนดจุดพิกัดและถ่ายรูปแปลงที่ดิน แสดงจุดพิกัดและถ่ายรูปทุกครั้งที่ออกทำการตรวจสอบ เพื่อแสดงหลักฐานอ้างอิงการตรวจสอบ กิจกรรมที่เป็นอยู่ในช่วงเวลานั้นๆ และระยะการเจริญเติบโต

9.6 ช่วงเวลาสำรวจ ศสส. จะเป็นผู้กำหนดช่วงเวลาสำรวจของแต่ละสินค้าว่าเดือนไหนจะต้องสำรวจสินค้าอะไร ที่จังหวัดไหน และซึ่งเจ้าหน้าที่ ศสท. 1 – 12 สามารถกำหนดวันที่ไปสำรวจภายในเดือนกำหนดได้เอง แต่จะต้องส่งข้อมูลให้ ศสส. รายงานทุกเดือน โดยส่งไม่เกินวันที่ 5 ของเดือนถัดไป โดยส่งข้อมูลทาง Email: cai-forecast@oae.go.th

รูปแบบผลผลิตที่บันทึกลงใน Excel

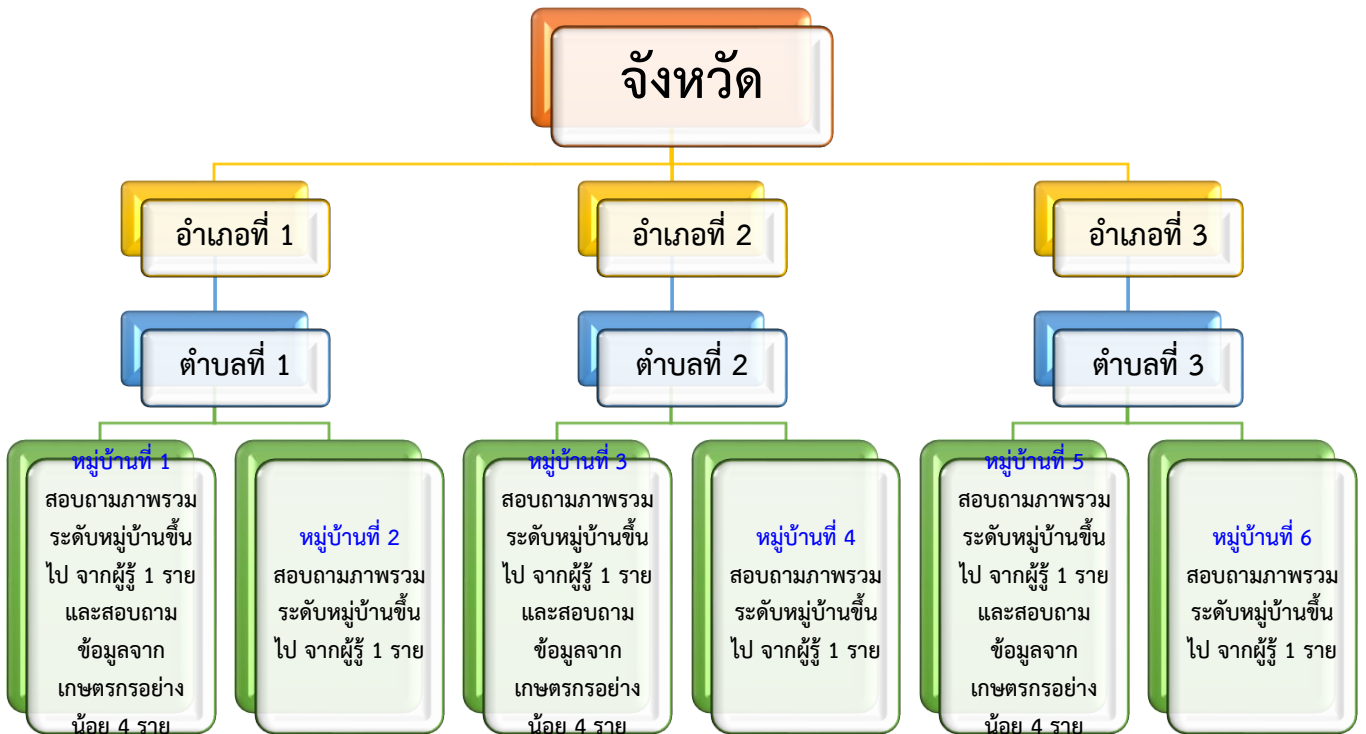
- ข้าว รูปแบบผลผลิต ข้าวเปลือกความชื้น 15%
- ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ รูปแบบผลผลิต เมล็ดข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ความชื้น 14.5% (ไม่รวมฟัก)
- ถั่วเหลือง รูปแบบผลผลิต เมล็ดถั่วเหลือง ความชื้น 15%
- ยางพารา รูปแบบผลผลิต ยางแผ่นดิบ
- กาแฟ รูปแบบผลผลิต สารกาแฟ
- กระเทียม รูปแบบผลผลิต กระเทียมแห้งมัดจุก 90 วัน
- หอมแดง รูปแบบผลผลิต หอมแดงแห้งมัดจุก 7 วัน
- หอมหัวใหญ่ รูปแบบผลผลิต หอมหัวใหญ่แห้งมัดจุก 7 วัน
- มะพร้าวผลแก่ รูปแบบผลผลิต มะพร้าวผลแก่ทั้งลูกรวมเปลือก
- มันสำปะหลังโรงงาน รูปแบบผลผลิต หัวมันสด

ภาคผนวก

กำหนดบริเวณจุดสังเกตบนเส้นทางการสำรวจจากแหล่งผลิตที่สำคัญ

- สิ้นค้าพืช

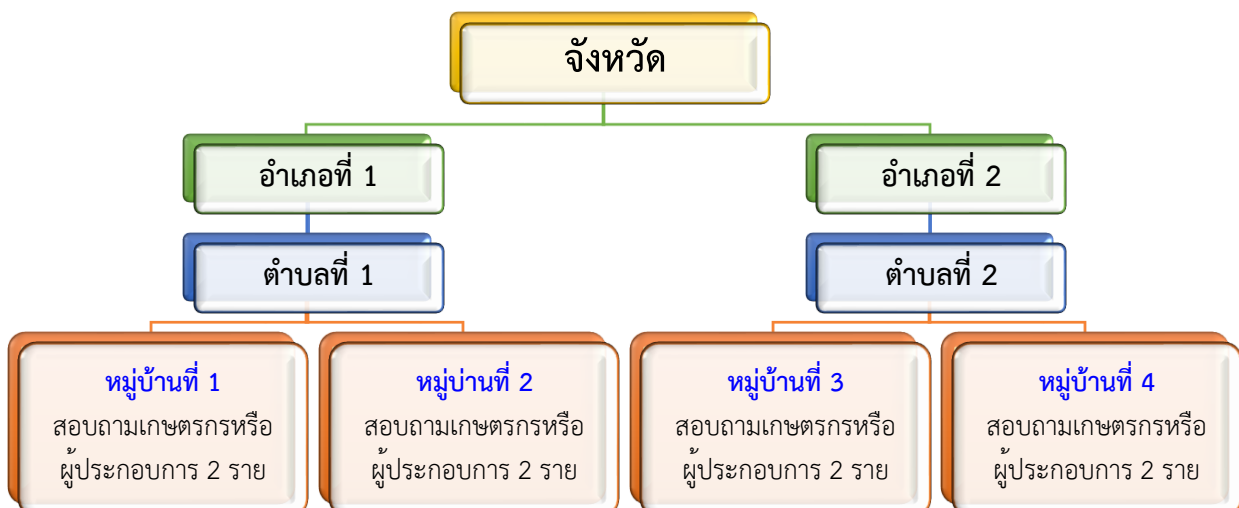
สำรวจ 6 หมู่บ้าน/ 1 สิ้นค้า / 1 จังหวัด

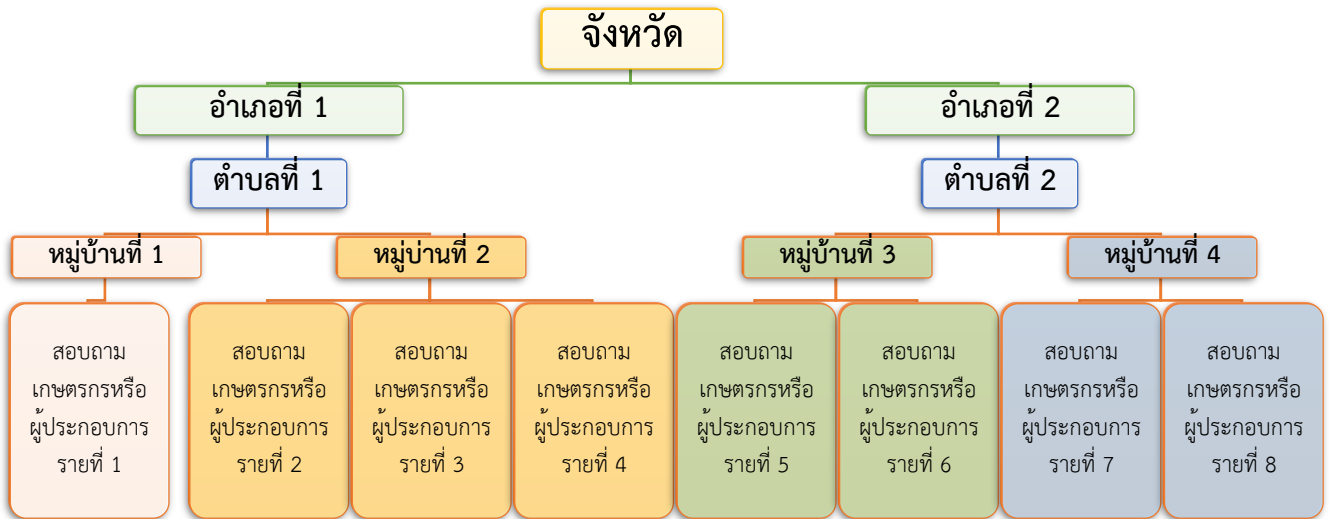
- สิ้นค้าประมงและปศุสัตว์

สำรวจ 4 หมู่บ้าน/ 1 สิ้นค้า / 1 จังหวัด

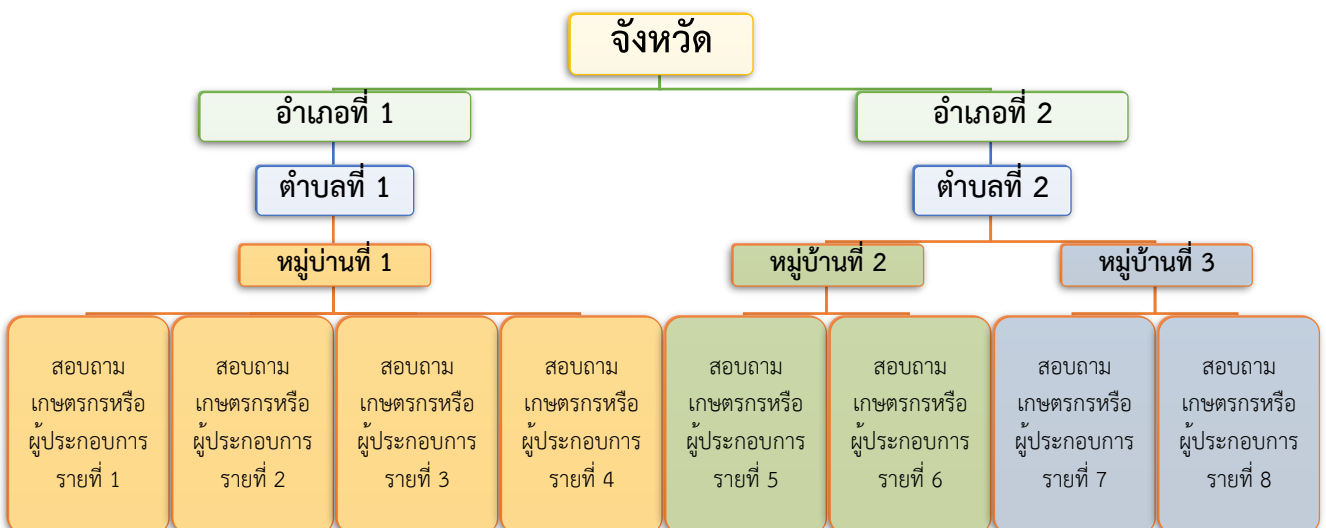
กรณีที่ 1 (ปกติ) สำรวจ 4 หมู่บ้าน สอบถามเกษตรกรหมู่บ้านละ 2 ราย
ทั้งหมด 8 ราย/จังหวัด

กรณีที่ 2 สํารวจ 4 หมู่บ้าน หากหมู่ใดหมู่หนึ่งได้เกษตรกรเพียง 1 ราย สามารถไปสอบถามในหมู่อื่นได้ รวมทั้งหมดให้ได้เกษตรกร 8 ราย/จังหวัด

กรณีที่ 3 สํารวจ 3 หมู่บ้าน เมื่อแหล่งผลิตระดับอำเภอใดอำเภอหนึ่ง มี 1 หมู่บ้านที่ทำการเลี้ยงประมงหรือปศุสัตว์ รวมทั้งหมดให้ได้เกษตรกร 8 ราย/จังหวัด

กรณีที 4 ลํารวจ 2 หมู่บ้าน ใน 2 ตำบล เมื่อมีแหล่งผลิตระดับอำเภอเพียง 1
อำเภอ
รวมทั้งหมดให้ได้เกษตรกร 8 ราย/จังหวัด

